

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

.. . . APARE .. . .
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Reflexiuni asupra transacțiunii cu Austria.

După ce în coloanele Luptei s'a discutat asupra chestiei actuale, asupra transacțiunii cu Austria, și s'au atins per summa capita punctele de vedere, politice, apoi cele economice, urmează de sine întrebarea: ce atitudine va lua clubul nostru național, în dietă, față de această chestie de supremă importanță pentru popoarele din ambele părți ale monarhiei habsburgice?

Nu voim să prevenim, nici să prețuim hotărârea clubului, care va determina linia de conduită a deputaților noștri naționaliști în debaterile dietale, și nu știm, dacă se vor pronunța pentru primirea proiectelor, ce sunt în legătură cu transacțiunea, sau le vor respinge, una, două, sau pe toate. Înțelepciunea și patriotismul lor va afla țânuta sfătuită, sau dictată de interesele neamului nostru, cari sunt și interesele țării.

Chestia nu e nouă în viața noastră publică politică. Însă bărbații noștri de chemare și de competență, nu s'au pronunțat în cauză. Ba nici conferențele, nici comitetele naționale n'au adus nici o hotărâre în aceasta privință.

Decând s'a încheiat pactul dualistic în anii 1866—7—8, pare că s'a închis dosarul asupra acestei chestii. Iar în punctul 9 al programului partidului național din 1881 se zice apriori, că „dualismul nefiind la ordinea zilei, conferința națională nu se pronunță în meritul acestei chestii”.

Cu atâta pare că s'a degajat de toată responsabilitatea politică, în ce privește regularea relațiilor noastre cu Austria, va să zică în ce privește pactul dualistic, sau simplamente „dualismul”, cum se zice.

Am putea zice și noi: dualismul nu e la ordinea zilei, prin urmare nu ne pronunțăm. Firește, nu de „dualismul”, în forma sa din 1866—7—8, este acum vorbă, fiindcă nu facem din nou întocmirile legislative, pe teren politic și economic, pe cari le-au făcut părinții noștri în anii aceia.

Dar' e vorba de reînnoirea acelui pact, și de dezvoltarea lui, conform cerințelor timpului, și conform intereselor celor două părți ale monarhiei.

Așa devine actuală pentru noi ches-

tia „dualismului”, în această formă, și deci trebuie să ne pronunțăm asupra ei.

Pentru orientare în judecata noastră, trebuie să ne punem pe punctul de vedere, care a predominat în acea epocă.

În cele politice, lucrurile s'au împărțit astfel: nemții vor domina în Austria, maghiarii vor stăpâni în Ungaria. Pare că „dualismul” voia să zică împărțirea monarhiei habsburgice cu toate popoarele și țările ei, ca de zestre sau de moștenire între cele două popoare hegemonice: nemți și maghiari.

Și așa s'au și aranjat domniile hegemonice, pe nemție în Austria și pe maghiarie în Ungaria.

Acestea sunt începuturile.

Contele Beust și Deák-Andrássy s'au felicitat împrumutat de rezultatul minunat, ce au obținut.

Vremea însă își face cursul său, evoluțiunea își are legile sale în viața popoarelor, și aceasta evoluțiune a adus alte rezultate neprevăzute, la cari nici nu s'au gândit, cei ce au făcut pactul.

În Austria a fost înfrântă tendința de germanizare, elementul nemțesc a rămas între hotarele sale etnice, deși limba și cultura germană își are influența sa hotărâtoare până în ziua de astăzi.

Popoarele, națiunile Austriei au început a se deștepta la viața națională, libertățile publice au ajutat dezvoltarea lor culturală, după care au urmat în mod nemijlocit, fără întârziere, dezvoltarea economică, industrială și comercială. Națiunile Austriei sunt pe cale de a se apropia de idealurile lor politice-culturale. Nemții, Boemii, Polonii, au universitățile, academiile lor, azi mâne vor să aibă și Slovenii și Italienii. Frații noștri Români, puțini la număr, expuși la multe șicane și împilări au totuși atâtea libertăți politice-culturale, naționale, sunt constituiți ca națiune română, au drepturi naționale prin legi garantate. Și așa mai departe am putea să înșirăm o serie nesfârșită de avantagii, de libertăți publice politice-naționale, de cari se bucură popoarele Austriei, și cu toate aceste formează o unitate politică de stat.

Stat puternic, bogat în cultură și în avere, superior, nemărginit de superior față de Ungaria.

Aici are loc, să amintim, și să re-

gistrăm vorbele de mărturisire, ale lui Kossuth Ferencz.

Vorbe grele, și de mare însemnătate, cari ne dau lumină în aprecierea situațiunii, din cele două părți ale monarhiei.

Când s'a reîntors guvernul nostru din Viena, cu pactul încheiat, cu cvota ridicată, cu banca națională maghiară prohodită (ingroparea acum urmează), masa kossuthistă a tresărit de durere și de rușine. De durere, că s'a prefăcut în scrum idealul lor, și de rușine, că au înșelat cu vorbe goale pe alegătorii lor creduli.

A venit șeful, Kossuth Ferencz, i-a invitat la o consfătuire de partid, și în auzul tuturor a început vorbirea sa de apărare cu constatarea sărbătorească a faptului, că guvernul Ungariei și țara întreagă, a stat „într'o inferioritate și slăbiciune politică și economică, față de Austria, cu mult mai tare, cu mult mai superioară în politică și în economie”.

Mărturisirea aceasta e făcută, nu se mai poate retrage, și ea ne explică o situație întreagă, un rezultat, fatal și—plin de răspundere pentru cei ce l'au produs.

Pentru că situațiunea aceasta de slăbiciune și de inferioritate este rezultatul sistemelor politice, dela inaugurarea dualismului și până în zilele noastre.

Adevărul lucrurilor, trist și fatal, nu se mai poate ascunde.

S'e inaugurat dualismul, cu hegemonia maghiară. În cursul vremilor, această hegemonie, nedreaptă și nenaturală, în loc să dea loc cultului libertăților publice, ca în Austria, s'a tot întărit cu o îndârjire și încăpăținare uimitoare. Și rezultatul acestei politici nefaste este sărăcia țării, și că stăm cu mâinile legate în fața unei Austrie bogate, culte și libere, unde funcționează un parlament ales din voința liberă a cetățenilor, pe baza sufragiului universal secret.

În fața acestor fapte mari, netăgăduite, ce ținută pot să ia deputații noștri naționaliști?

De sine se impune linia de conduită politică!

Părinții noștri, adecă înaintașii în politică, în anii 1866—7—8, n'au fost în contra pactului dualistic cu Austria. Au pretins însă, ca în sistemul de guvernare, ce s'a inaugurat cu dualismul, să li-se garanteze drepturile

naționale. Au scremut munții, și s'a născut legea numită despre îndreptățire a naționalităților.

S'a sperat, că legea pusă sub ocrotirea onoarei naționale a maghiarilor, se va executa fidel, și se va desvolta spre binele naționalităților, și spre fericirea patriei.

Ce-au urmat? Hegemonie, ideea de stat unitar național maghiar, unica cultură maghiară, siluirea limbei maghiare, pâne maghiară, aer maghiar, și... și... **țară săracă, guvern și stat legat de mâni și de picioare, prin cătușile slăbiei și a inferiorității economice și politice, față de Austria bogată și puternică în politică și pe terenul economiei publice!** Sapienți satis!

Ca de încheiere fixăm aci următoarele: Poporul nostru e agricol, prin urmare interesele lui coincid cu interesele mari, numite în zilele noastre *agrare* și mai ales bine înțeles, cu acele ale celorlalți mici agricultori din patrie. Piața cea mai la îndemână pentru noi și pentru toată țara este Austria.

Interesele economice ale poporului nostru cer, prin urmare, conservarea relațiilor comerciale-economice cu Austria, făcând rezervele cuvenite, cu privire la evoluțiunea fatală politică, în urma politiceii nefaste, ilegale, anti-patriotice, cu „idea de stat național maghiar“.

„Frigurile apropierei“. Sub titlul „Deslusiri «Telegraful Român» publică un articol din partea d-lui Dr. Emil Babeș, în care se risipesc multe vorbe aruncându-se observații ziarelor române, cari au avut, vezi doamne, îndrăsneala a critica sondările de împăciuire, pe cari le-a încercat dl Dr. Emil Babeș.» Batjocura frivolă a acestei acțiuni modeste și chiar insulte personale neobișnuite la oameni culți și cu bună-

cuvință». Aceste sunt vorbele predilecte ale d-lui Dr. Emil Babeș, pe cari le răspunde, fără îndoială, depe un înalt pedestal de cultură și bunăvoință, pressei române. La partea aceasta ne putem dispensa de a da vre-un răspuns.

Dar «pentru-ca publicul nepreocupat să poată aprecia mai bine intențiunile d-sale și aprecierea lor din partea maghiară, — dl Dr. Emil Babeș află de bine — să reproducă reflexiunile, ce i-s'au făcut din partea aceasta la răspunsul d-sale dificultat.»

Care va să zică dl Dr. Emil Babeș sondează mai departe. De ce n'ar sonda, dacă afacerea aceasta îi face o plăcere?

Reproducem reflexiunile, cari dl Dr. Emil Babeș spune, că s'au făcut din parte maghiară la răspunsul dat de d-sa contelei Batthyány. Iată-le «în esența lor» — după-cum le cetim în «Telegraful Român»:

«Acea ce desfășuri în răspunsul d-tale, nu conține nimica nou pentru noi, ci conține vederile și tendințele pe cari le auzim în continuu dela deputații mai serioși și precugetați ai partidului naționalist.

Nu în vederile acestea, discutabile și în parte acceptibile, zace greutatea unei înțelegeri reciproce, ci de o parte în purtarea provocatoare și vătămătoare, în care li-se dă expresiune din partea unor oameni sancvinici, fără tact politic, de altă parte în neîncrederea cercurilor maghiare față de enuncierile loiale, cari nu stau în consonanță cu trecutul politic și cu atitudinea respectivilor deputați, manifestată în afară de dietă, atitudine, care ne face să tragem la îndoială sinceritatea și serioșitatea enuncierilor lor.

Acestei neîncredere motivate este a se atribui, că vorbirea splendidă a deputatului Lucaciu nu a putut avea efectul așteptat și meritat.

După părerea mea deci, înainte de toate această neîncredere trebuie învinsă, prin o atitudine corăspunzătoare manifestatiunilor loiale. Văzând, că d-ta lucrați serios în această direcțiune salutară, te felicit pentru nisuițele d-tale, cari dacă vor fi sprijinite și de factorii naționalităților, precum ar trebui, fiind ele nisuițe,

cari țântesc ameliorarea situațiunei lor proprii, sigur vor afla răsuneț și la noi, cari nu mai puțin dorim înțelegerea cu elementele patriotice ale naționalităților din patrie».

Camera. Ședința de azi e tot a Croaților, cărora, însă, rând pe rând li-se suprimă cuvântul.

Dintre deputații români, la ședință au luat parte dnii: Dr. T. Mihali, dr. V. Lucaciu, C. Brediceanu, dr. I. Maniu, dr. Șt. C. Pop. dr. Șt. Petroviciu, dr. G. Popoviciu.

Partidul constituțional va vota proiectele referitoare la transacțiune. S'ar putea altfel? Földes Béla vede oare cari „tendințe destructive“, în fața cărora e de datoră „patrioților“ să voteze transacțiunea așa cum o fi. Iar Buday Barna, condeiu marilor agrari, e vesel, că s'a oprit și pe mai departe importul de vite din „Balcani“.

Ieșirile din partidul independist. Până acum 12 deputați, foști membri ai partidului patruzecișioptist, și-au părăsit partidul din ca za ținutei aceuia în chestia transacțiunei cu Austria. Alaltăeri au eșit doi: baronul Francisc Wesselényi, deputatul Clujului și Urmănczy dela Reghinul-Săsesc. Mai sunt și alții, cari vor să iasă, între aceștia va fi, după toate semnele, și Polónyi. Se fac combinații cu privire la o grupare a disidenților, făcându-se vorbă de șefia lui Bánffy ori a lui Wesselényi. Toate combinațiile acestea trebuie să fie socotite ca premature pentru acest moment.

Polónyi — disident. Fostul ministru de justiție Polónyi Géza a sporit numărul disidenților. În cursul ședinței de astăzi a și făcut declarația în culuoaarele Camerei, înaintea unui număr mare de gazetari, că a ieșit din partidul kossuthist. Motivele și le va expune în una dintre ședințele viitoare.

Declarația lui Polónyi n'a surprins pe nimeni. De mult se știe că fostul ministru de justiție umblă să formeze o nouă grupare. De aici și zvonurile despre o împăcare între Lengyel și el.

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

O zi de vară.

Carele cu snopi soseau unul după altul, femeile și fetele cărau grâul cu gălețile la grămadă, târgile șerpuiau printre purcoale însemnându-și drumul cu dâre de pleavă. Și toată suflarea, oameni și vite se îndemneau, se luau la întrecere, veseli, plini de praf, rupți de oboseală, cu gura plină de clisă. Snopii piereau unul după altul, grâul curgea galben, curat și grămezile începeau să se țuguie.

Iar uruitul tot mai repede al batozei părea o muzică sălbatică, după care se sbuciumă atâta lume.

Numai câțiva ședeau deoparte și privind la Catrina cum să căsnește să aștearnă un polog peste grămada de grâu, așteptau pe Iordan.

În sfârșit, Iordan se zări venind. Era un om mărunț și gros. Mergea încet cu mâna streășină în dreptul ochilor, privind pe cei de pe batoză.

Când se apropie de tot, își roti ochii în

toate părțile, apoi apucă bota în mâna stângă și înaintă spre grămada lui.

Catrina se făcu că nu-l vede. Ceilalți ședeau nemișcați.

— Ați mâncat? întrebă el pe nevastă-sa.

Ea îi răspunse printr'un semn din cap.

— Trebuia să mai așteptați nițel, zise el răsțit, că nu vă lua Turcii la goană!

Lasă însă bota jos și o acoperi cu un colț al pologului.

Apoi întorcându-se către oameni:

— Până să-l găsec pe Sucitu să vie să-mi dea rachiul a trebuit să colind tot satul.

Oamenii tăceau. Nimeni nu i se uita în față. Iordan simți că sunt porniți contra lui și înmuindu-și glasul:

— Acuma iertați și d-voastră, că nu sînt eu de vină. Să-l ia dracu!

— Puteai să te duci la Alecu, zise Licăndru, că-i mai aproape și ține mereu deschis dacă n'ai avut grije mai din vreme.

— Și are rachiul mai de Doamne ajută!

Iordan plecă capul și începu să lovească cu piciorul într'un bulgăre de pământ.

Zeci de ochi însă îl priveau. Cu glasul pe jumătate bâlbâi:

— Apoi, să vă spun drept, n'am avut bani gata și Alecu nu vrea să-mi dea pe datorie

Și crezând că e scăpat cu atâta, se apucă ca să măture țărâna împrejurul grămezii. Oamenii însă se întrebau din ochi. Licăndru le făcu un semn. Apoi către Iordan.

— Barem e ceva de el? Ia să vedem!

— Cum? Ce să vedeți?

— Rachiul.

— Pe mâncate-asa?

— Pe mâncate așa!

— Ești nebun?

Dar omul drept răspuns, îi făcu vânt în lături și se repezi spre botă. Iordan îl apucă de mână și trase.

Ceilalți se repeziră.

Atunci Iordan apucă bota în brațe.

— Bine, bre, omule, nu l-ai adus pentru noi?

— Pentru voi, firește, dar ca să-l beți la masă, nu acuma, să-l risipiți și să vă bateți joc de el.

Și strângea bota.

Alți disidenți. Astăzi înainte de a-mezăzi bătrânul Szappanos István, deputatul orașului Kecskemét a trimis lui Francisc Kossuth o scrisoare sentimentală, anunțându-i ieșirea din partid. Intre disidenții cei mai noi e și Molnár Jenő, deputatul din Szentes. Farkasházy a anunțat, că va eși și dânsul. Intr'un conventicol ținut azi înainte de a-mezăzi alți 18 inși dintre pașezecișioptiști au ținut sfat, ca să mai rămână în partid ori nu?

Lengyel face propagandă pentru a se înființa un partid, care să poarte numele lui Ludovic Kossuth și în fruntea căruia ar fi să'l pună pe nonagenarul Szappanos.

ROMÂNIA.

Desvălirea statuei lui L. Catargiu.

(Sfârșit.)

Lui Lascar Catargiu îi fu dat de o soartă binecuvântată să prezideze ca fruntaș între fruntași, la toate actele însemnate, cari, în acea epocă măreață, au împodobit pentru vecie istoria neamului românesc.

Ca locotenent domnesc, după ce fu dizolvată Adunarea deputaților rămasă din timpul lui Vodă Cuza, L. Catargiu prezidează alegerile Constituantei și dă citire Mesagiului de deschidere al noiei Adunări la 1 Mai 1866 și al aceluia prin care se înaintă în deliberarea Adunării proiectul de Constituțiune.

La 1 Mai 1866 Lascar Catargiu este numit prim-ministru al domnitorului Carol I, ia o parte activă la toate dezbaterile adunării constituante, subscrie ca prim-ministru decretul de promulgare al Constituțiunii la 30 Iunie 1866, și contra-semnează în aceeași zi ca președinte al consiliului jurământul domnitorului Carol I pe Constituțiunea țării.

La 15 Iulie 1866, Lascar Catargiu depune în mâinile Domnitorului mandatul său de președinte al consiliului, iar la 7 Decembrie același an, este ales președinte al adunării legislative care a urmat constituantei din 1866.

La 30 Octombrie 1867 Lascar Catargiu își dă demisiunea de președinte al adunării, depunând și mandatul său de deputat, iar la 1 Noembrie același an Camera fiind dizolvată, Lascar Catargiu

refuză de a-și mai prezenta candidatura la deputăție și colegiul I de Covurlui se abținu dela orice alegere.

În urma desfășurării gravelor evenimente petrecute în anul 1870 și în primele luni ale anului 1871, Catargiu fu chemat de Domnitorul țării a forma ministerul din 11 Martie 1871.

Situațiunea politică era atunci aproape disperată. Spiritul de revoltă și de anarhie zdruncinase adânc temelia statului. Abdicarea Domnitorului era un fapt aproape împlinit. Fără se afla pe marginea prăpăstiei.

L. Catargiu dându-și seamă de eminența pericolului nu ezita în acele momente solemne de a lua răspunderea situațiunii. Prin energia sa neînduplecată, însuflețită de iubirea de patrie și de conștiința datoriei, dânsul readuce ordinea și liniștea în țară, întări legăturile de încredere și iubire între Tron și Națiune și cu concursul patriotic al partidului conservator, scăpă România de dezastrul ce o amenința.

Acest titlu de glorie al său nu se va putea șterge nici odată, și istoria nepărtinitoare îl va înscri pentru vecie pe pagina de aur a neamului românesc.

La anul 1891 L. Catargiu formă ministerul de concentrare conservatoare care a avut o durată atât de fecundă și de strălucită în rezultate pentru țară, iar la 1895 se retrase cu demnitate dela putere lăsând după o legislatură împlinită cu succes, onoarea și sarcina partidului liberal.

La anul 1896, L. Catargiu încununează lunga și glorioasă sa carieră politică prin concursul patriotic și desinteresat ce oferă partidului liberal pentru potolirea agitațiunii creată prin grava criză metropolitană, și la 30 Martie 1899, dânsul părăsește această lume de lupte și amărăciuni cu seninătatea omului de bine și patriotului încercat, a cărui gândire a fost pururea ațintită spre dreptate și adevăr și al cărui suflet curat n'a cunoscut nici invidia, nici ură, nici răsbunare.

Caracteristica lui L. Catargiu a fost dreapta judecată, tactul unit cu energia, o înțelepciune neprețuită rezemată pe înțelegerea practică și limpede a ori-cărei situațiuni, și înainte de toate o conștiință probă și corectă incapabilă de compromisiuni necurate, un patriotism neînduplecat care se manifesta oricând, un interes superior al țării se afla în joc, un simț înalt al demnității, într'un cuvânt întruparea ca-

litaților omului de stat desăvârșit cari uneu într'insul firul tradițiunii trecutului cu satisfacerea nevoilor și aspirațiunilor prezentului.

Arare ori va fi dat unui bărbat politic a prezida la evenimente atât de însemnate ca acelea cari au ilustrat viața acestui mare român.

Arare ori atâta înțelepciune va însoți o voință atât de hotărâtă, și atâta bunăvoință sufletească va întovărăși o minte atât de limpede și de prevăzătoare.

Lascar Catargiu va rămâne o pildă vie a tăriei vechiului caracter românesc și într'insul generațiile viitoare vor găsi încoana bunătații răbdătoare, energiei neînfrântă, și patriotismului luminat.

Statua sa, ce se desvelește astăzi, este menită a transmite posterității amintirea omului de stat, care a împodobit prin virtuțile sale cetățenești epoca de renaștere politică a României moderne, și memoria unui mare român care a luptat o viață întreagă pentru întemeierea, propășirea și întărirea patriei sale.

Incredințez, dar, domnule primar, comunei București păstrarea acestui odor pios și îngrijirea acestui monument istoric, a cărui ființă va onora atât Capitala țării cât și pe acela căruia este consacrat.

Mormântul lui Iancu.

În mijlocul poporului seu iubit, sub o cruce săracă, ca și poporul seu, sub stejarul vânos al lui Horia își doarme somnul de veci Iancu, voinicul nostru, pe care soarta nefericită a neamului românesc dintre Carpați și Tisa l'a coborât nebun în împărăția umbrelor.

Nu ne-a lăsat stăpânirea maghiară ca prin semne externe să-i arătăm dragostea noastră, dar numele lui sfânt și amintirea lui nobilă cu cât mai mult va fi ponegriată cu atât ea se va întipări mai adânc și cu mai multă pietate în sufletul fie-cărui român.

Din vreme în vreme cete de tineri a căror foc al iubirii de neam îi face să uite de primejdiile ce le amenință viitorul din partea „dreptății“ omenești, depun câte o cunună pe mormântul sărac al eroului nostru.

Așa și bieții dascăli români din Hunedoara cu inima plină de jale, punând jură-

Licsandru însă, se mai repezi încă odată răcnind:

— Puneți mâna!

Unul îl apucă de picioare, altul de mijloc și-l hungiră jos. Iordan cercă să se apere cu picioarele și cu dinții.

Cu mâinele amândouă strângea bota. Picături de rachiu se prelingeau pe coceanul ce astupa gaura și-i aluneca pe piept.

Toată lumea se oprise din muncă și privea rîzând. Unii țipau cât le lua gura: — «Pe el mă!», alții — «Nu te lăsa Iordane!».

Copii începură să se tăvălească prin paie, femeile să huiduiască.

Znopii zăceau nedeslegați, mașina hura în sec. Iordan gemea.

Oamenii se înveseliseră și mai mult se jucau cu el. Dar Iordan începu să injure. Și răspundea prin huiduieli.

Toader începu să-i dojenească.

— Bine mă, oameni mari și mai răi ca copiii! Ei, dacă așa e inima lui, ce vreți?

Și-și aruncă ochii spre Catrina, care țipa cât putea, de teamă să n'o podidească râsul.

Și toată aria se uita ca la urs.

De odată un glas subțire strigă:

— Apă la vapor! Apă la vapor!

Câțiva începură să se învârtească fisticii, neîndurându-se să-și ia ochii de la gloata oamenilor ce se apucase să gidile pe Iordan.

Și mașinistul, în cor cu câțiva flăcăi, țipă disperat:

— Apă la vapor!

Sacaua nu se vedea nicăieri.

— Dați-i rachiu! țipă unul de pe mașină.

Atât a trebuit. Câți-va apucară bota, smuciră și porniră cu ea în goană spre vapor.

Iordan începu să urle și se luă după ei.

— Porcilor!

Câți-va îl apucară și-l ținură bine, pe când Licsandru deșertă bota, picătură cu picătură, în hârdăul mașinei, înconjurat de un cerc de oameni, ce priveau mulțumiți cum se amestecă rachiu cu noroiul din fundul vasului. Fețele lor erau roșii de răs.

Iordan se sbătea urlând.

Atunci se amestecă mașinistul:

— E vreme de joc acuma, mă, nemericilor?

Apoi se repezi pe batoză. Grăul începu iar să curgă.

Când ajunse la grămada lui Iordan începu să scrâșnească din dinți și zise Catrinei:

— Rîzi, fire-ai a dracului, dar tu nici nu știi că dacă nu-l vărsau, era să-l duc îndărăt, cum ne-a fost vorba... Acum plătește Iordane! Și Licsandru... la's că vorbim noi!

Apoi se apucă să măsoare grăul. Și după ce se oertă cu logofătul pentru cele vre-o trei duble ce treceau peste 25 kile și pentru care zicea că nu e drept să le plătească, voi să plece cu carele. Dar pândarul:

— Ziceai că-mi dai boabe?

— Care boabe? Dar cât au mâncat caii voștri pe câmp nu se ține la socoteală? Auzi boabe!

Catrina se dete lângă Toader:

— Lasă-l dracului!

Toader se uită drept în ochii ei; ea-i făcu un semn, el dete din cap și lucrurile se liniștiră.

Mașina urla mereu, soarele începea să-și piarză tăria și stolurile de ciori să se întoarcă spre pădure.

D. M. Teodorescu.

mântul impus de o lege neomenească, ce s'a adus împotriva reprezentanților neamului românesc și care cearcă a se folosi de sărăcia neamului nostru, voind să arăte că sufletul nu și l'au legat, au încununat mormântul lui Iancu cu inscripția: „spiritul tău va fi vecinic idealul nostru“.

Și că fie-care dascăl român conștiu de sine a consimțit cu faptul acesta, asta este de sine înțeles: protestat-a oare vre-unul dintre ei că s'ar fi simțit scandalizat de inscripția de pe cunună? Nu! de bună voie nici unul și a trebuit cercetare de multe luni ca să afle pe „trădătorul“, care a îndrăsnit să și arăte dragostea față de acela, care ne-a iubit pe noi, mai pe sus de toate, mai mult de cât pe sine însuși?

S'a început cercetare severă și s'a aflat între învățătorii români și unul „László Abraham“, care a descoperit după vre-o două luni pe cel vinovat în persoana dlui Iuliu Ioanovici redactorul al unei foi turbate valahe“. El e de vină la toate. El a agitat pe bieții dascăli! Aviz procurorului.

În chestia încoronării mormântului lui Iancu inspectorul școlar Dénes Károly s'a adresat și cătră conzistorul român, că vezi doamne, să intervină, căci e în primejdie țara.

Consistorul metropolitan greco oriental din Sibiu a răspuns prin următoarea scrisoare:

Onorat oficiu al inspectoratului regesc!
Cu cea mai mare plăcere am luat la cunoștință că scorniturile referitoare la încununarea mormântului lui Iancu s'au dovedit de neadevărate. Din capul locului nu am admis că s'ar afla între învățătorii nostri ast-fel de indivizi, cari împotriviindu-se cu dispoziția legii și-ar risca întreg viitorul. Consimțind întru toate cu punctul de vedere al oficiului inspectoral, am îndrumat pe preoți și învățători, ca cu jertfire de sine și cu zel în bună înțelegere să și îplinească chemarea respectând legile patriei. Sincera noastră convingere este, că prin înflorirea stării noastre materiale și culturale vom contribui și noi întru înflorirea și întărirea patriei. Pentru realizarea acestui scop noi, ca autoritate, care lucră în această direcție, deapănarea avem lipsă de sinceră încredere. Pentru ajungerea acestui scop puteți conta totdeauna la sprijinul nostru și vă asigurăm că nici o autoritate subalternă de-ale noastre, care nu va respecta cele mărturisite de noi, nu va rămânea nepedepsită.

3 Octombrie 1907. Din ședința consistorului Dr. Pușcariu m. p. locțiitor metropolitan, Dr. Proca m. p. secretar“.

BULETIN PARLAMENTAR

Camera deputaților. Ședința dela 13 Noemvrie n.

Ca de obicei: sala aproape goală. Inzădar sună președintele, părinții patriei nu se adună. Cei cari sunt în sală, povestesc.

Ministrul-președinte Wekerle, răzimat de o bancă în apropierea stenografilor, face spirit, zimbește, rade....

Deodată zgomot, strigăte, protestări. Vicepreședintele Návay i-a luat cuvântul deputatului Mirkó Grahovaț sub pretextul că nu e în chestie.

Suspendarea ședinței.

Se naște un tumult, un vifor de voci. Din băncile kossuthiștilor înjură bădăranul Szokoly Tamás, de dincoace protestează croații:

«Președintele n'are dreptate!» «Asta-i ghilotina libertății cuvântului!» «Mișelie!».....

Inzădar sună președintele, zgomotul nu se liniștește, ci dimpotrivă, reîncepe cu tărie îndoită. În toate părțile se ridică mâni, pumni. Președintele e nevoit să suspende ședința.

În pauză începe mulcomirea spiritelor. Dar însuși secretarul de stat e nevoit să recunoască, că președintele a greșit, căci Grahovaț vorbia în chestie: despre tariful vamal, în legătură cu Dalmația, care după lege aparține Croației-Slavoniei, dar după tarif face parte din Austria.

Inzădar, după redeschiderea ședinței președintele îi dă cuvântul deputatului Vasile Muacevici, pentru a i-l lua după 15 minute sub cuvânt, că nici el nu e în chestie.

Coaliția aplaudă!....

La 11 fără 20 m. ia cuvântul Zago-raț.

Dușan Popovicu (croat), unul dintre notarii ședinței de astăzi, se coboară de pe tribună și merge între ceilalți croați pentru a le spune ceva. Președintele îl observă și numai decât îl apostrofează:

— Îl rog pe dl notar Popovicu să și reocupe locul. Astăzi nu poate să conducă obstrucția!

La orele 11 și 20 ajunge la cuvânt Matia Novoselo. Vorbește și el croaște, ca toți antevorbitorii. Indată după ce și începe discursul, e chemat la ordine: «Îl rog pe dl deputat să rămână în chestie!»

După trei minute îl chiamă a doua ora la ordine. Croații izbucnesc în aprobări ironice: «Bravo!» «A treia oră!» «Trăiască politica luării cuvântului!»

Novoselo mai spuse câteva cuvinte, apoi i-se ia cuvântul. Zgomotul reîncepe. Croații îl aclamă ironic pe președintele: «Megvonom a szót! Atâta știți și voi!» «Bravo!» «Trăiască!»

Lorcoviciu e oratorul următor. Vorbește cam încet, cea ce-l îndeamnă pe președinte să-l roage să vină mai aproape. Lorcovici se apropie și ia loc în băncile constituționalilor, — între glumile conaționalilor săi. «Am ajuns la guvern!»

Lorcovici încheie cu declarația, că nu primește proiectul în discuție.

Furtună.

În sală se naște mișcare. A cerut cuvântul secretarul de stat în ministerul de comerț Sztérényi József. Des întrerupt de croați, Sztérényi recunoaște, că în proiect s'au strecurat câteva greșeli de condei, dar fac rău deputații croați, că se leagă de aceste mici greșeli, când ei însiși au săvârșit falșuri. În amuarul oficiului statistic din Croația, începând cu anul 1896, din ediția croată s'au omis toate datele nefavorabile sau neplăcute pentru croați.

Răspunsul îl dă numai decât deputatul Surmin, în croaște.

«Ne miră, că dl secretar de stat ne învinuiește pe noi pentru aceste falșuri, când bine știe, că nu guvernul coaliției sârb-croate le-a săvârșit ci guvernele de mai nainte. Acele guverne cu oamenii căruia coaliția maghiară și azi stă de vorbă și azi pactează. Lor să le adreseze

dl secretar învinuirea de falsificatori, noi o respingem cu indignare.»

Declarația lui Surmin e primită cu aplauze din partea croaților, cu zberături și înjurături din partea kossuthiștilor. Zgomotul crește mereu. S'a sculat deputatul croat Tuscan și cere voie să și amâne discursul pe mâne, lipsind numai 10 minute dela timpul stabilit pentru discuția proiectului de lege în discuție. Glasul lui nu se aude, deputații vociferează, președintele sună mereu clopoțelul, își ridică glasul ca să fie înțeles de Camera, amenință cu suspendarea ședinței, dar liniștea numai cu greu se restabilește.

Camera nu-i dă voie oratorului croat să și amâne discursul pe mâne și Tuscan începe să vorbească — croaște — la ora 1 și 25 m. Termină în curând și discuția se amână pe mâne.

Lungirea ședinței

Speriați de dimensiunea ce-o ia discuția asupra tarifului vamal, partidele guvernamentale prin Hoitsy Pál au făcut propunerea, ca ședințele să se lungiască — pe timpul dezbaterii actualului proiect — cu o oră.

Asupra propunerii se va vota în ședința de mâne.

Interpeleții.

Deputatul Novoselo își desfășoară interpeleția adresată ministrului de comerț în afacerea casierului dela stațiunea căii ferate din Andrijevici, Sári Antal, care s'a purtat cu publicul croat în mod brutal și cu toate aceste în loc să fie pedepsit, a fost transferat într'un post mai bun.

Celelalte interpeleții se amână pe Sâmbătă.

Ședința se ridică la orele 2. Ședința următoare, Joi, 14 Noemvrie. La ordinea zilei continuarea discuției asupra tarifului vamal.

Cronica externă.

Fierberea din Persia.

Presa persiană se avântase până la trādare. Ziarele publicau articole, în cari țara era îndemnată la răscoale împotriva guvernului și șahului în urma convenției anglo-ruse.

Presa cerea intervenția puterilor, ceea ce deduse parlamentului motiv de a înfrâna tonul neastâmpărat al gazetarilor prin reglementarea presei.

Chestia marocană în camera franceză.

De când guvernul francez a pornit acțiunea împotriva Marocului — sunt câteva luni de atunci — chestia marocană nu vrea să dispară dela ordinea zilei. Se pare că ea a ajuns o chestie apusană, după cum există o chestie orientală.

Chestia aceasta, care mai anul trecut luase un caracter atât de periculos, încât era cât p'aci să isbucnească o conflagrație generală, preocupă azi guvernele marilor puteri interesate în această chestie. Gelozia și ambiția nu permite, lucru natural, nici-unei puteri, să lase pradă această țară unei alteia. Nu este nici un secret, că Franța ar dori să pună mâna pe acest teritoriu însemnat. Pentru posedarea acestui teritoriu Franța și Germania erau aproape să se încurce într'un crâncen războiu. Cu mare greutate se făcu o înțelegere în congresul dela Algeciras, ale cărui hotărâri deocamdată au să fie normative pentru ținuta marilor puteri.

Natural că în urma acestei convențiuni

Franța în libera ei acțiune împotriva Marocului a fost făcută quasi imposibilă. Acțiunea aceasta s'a referit la pacificarea țării în urma revoltei indigenilor împotriva Europeilor. Franța și Spania, ca mai mult interesate în această afacere, au mers mână în mână, așa zicând ca mandatare ale Europei. De luni de zile urmează această pacificare, fără nici un rezultat. Lumea se obișnuise deja cu jocul ce se practica pe de o parte în diplomația europeană, pe de altă parte în Maroc între sultan și contrasultan.

Dar nesiguranța și nedumerirea ce există în chestia aceasta, n'a putut dispărea nici după publicarea cărții galbene a guvernului francez. Se impune deci o lămurire mai precisă, la care guvernul fu constrâns în urma unei interpelații adresate ministrului de războiu francez din partea deputatului Boni de Castellanes. Acesta constată că situația în Maroc nu numai că nu s'a îmbunătățit, dar ea s'a mai înrăutățit.

După părerea deputatului situația se prezintă într-o lumină mult mai serioasă după cum o vede guvernul. Din cauza aceasta se adresează președintelui de consiliu somându-l să lămurească chestia. După părerea deputatului Vaillant, Franța s'a amestecat într-o afacere primejdioasă. Deschanell apărând guvernul, arată cauzele pentru cari guvernul francez a socotit că este bine să se procedeze energic împotriva Marocului, cu atât mai ales, cu cât pasul făcut de guvernul francez a fost recunoscut de îndreptățit din partea marilor puteri. Deschanell la urmă spune, că acțiunea începută trebuie urmată liniștit mai departe în spiritul păcii și al civilizației.

Oratorul următor, deputatul Ribot, de asemenea aprobă măsurile guvernului, regretând numai, că generalul Drude a început prea târziu atacul.

Ministrul afacerilor externe, Pichon, va răspunde interpelatorului și celorlalți oratori în sesiunea următoare a Camerei.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Mercuri, 13 Noembrie n.

Știrea dată în „Tribuna“, că dl Lucian Bolcaș și dl Gheorghe Stoica ar fi părăsit redacția ziarului „Lupta“ nu corăspunde adevărului.

De asemenea e neexactă știrea despre vinderea „Luptei“ cu contract formal și despre predarea ei în proprietatea dlui Birăuțiu.

— **Alegeri congregaționale.** Intre membrii aleși ai comitatului Târnava-mică sunt aleși și următorii români: Simeon Căluțiu, Laurențiu Pascu, Stefan Lita, Ioan Horsia și Alexandru Pătruțiu.

— **Turburări la universitatea din Viena.** Chestia universității italiene se vede a fi devenit iarăși actuală. Zilele acestea universitatea din Viena a fost teatrul unor zgometoase manifestații din cauza aceasta.

Italianii doriau, ca rectorul să le pună la dispoziție o sală pentru o consfătuire în chestia aceasta. Fiind refuzați s'a adunat pe coridoare, de unde au fost respinși însă de către studenții germani, cari erau mai numeroși. S'au dus apoi înaintea parlamentului, de unde abea la intervenirea poliției s'au depărtat. Studenții pretind cu stăruință, ca și până la deschiderea universității italiene să li-se recunoască diplomele câștigate la universitățile italiene și să li-se permită depunerea examenelor în limba lor maternă. Deviza lor este: voim aceleași drepturi pe cari le aveți și voi germanii.

Că această demonstrație e cât se poate de serioasă, se vede și din faptul, că rectorul a cerut și părerea rectorilor dela cele-

alte universități, făcând pendentă atitudinea sa dela părerea celorlalți.

De altfel manifestații sgometoase se semnalează și din alte părți. Pe noi ne interesează faptul că acești studenți au fost, cari pe vremea protestării contra proiectului lui Apponyi — crezând că românii ar fi dispuși pentru o manifestație de stradă — în număr de aproape 400 de inși și-au oferit sprijinul cu următoarele cuvinte însuflețite: Cu Neamțul nici odată, dar pentru cultura rasei romanice ne jertfim ori și când viața. Del... sângele acela sudic pulzează mai repede. Și când te gândești că la noi mai sunt tineri, cărora le este teamă chiar și să vorbească românește la universitate!...

— **Monumentul dela T.-Măgurele.** În capitala județului Teleorman, Turnu-Măgurele s'a ridicat un monument istoric în amintirea trecerii Dunărei din partea armatei române și a luptelor glorioase dela 1877—78. Inițiativa acestei pioase și patriotice comemorări a fost luată în 1905 de un comitet militar compus din colonelul Solacol, un eminent oficer superior, care se afla pe atunci în fruntea regimentului Teleorman Nr. 20, Colonelul Radian, loc.-colonel Mancescu, majorul Conta și câțiva căpitani.

În mai puțin de trei ani s'a adunat suma necesară de vr'o treizeci de mii de lei pentru ridicarea acestui monument, care de lângă malurile Dunărei va publica în viitor vitejia armatei române.

— **Minciuni răutăcioase.** Se știe, că Asociațiunea a pus în circulațiune o marcă, al cărei venit se întrebunțează spre scopuri culturale. Din cauza aceasta — se înțelege — e mare jelania între Schreibe-Moritzii dela „Budapesti Hirlap“, voinicoasa veghe a maghiarismului față de tendințele daco-române, pan-slave și mai știe sfântul câte primejdii închipuite. Ci-că nici mai mult nici mai puțin Ungaria a ajuns tributară României prin faptul grav din cale afară, că liga vinde mărci în Ungaria. Se mai întreabă autorul acestei știri cum naiba e posibil, că Românii din graniță au așa temeinice cunoștințe geografice despre România? O minte așa de genială nu poate pricepe așa ceva. Se înțelege ar aștepta d-lui ca ei să-i știe povesti despre întinsul pusteii cu minunații ei cicoși, cu întregul lor „betyárvilág“ și nu despre locurile cari le cunoaște în urma nevoilor zilnice. A cunoscut doară că locuitorii mărginași, grație unei ospitalități fără margini a statului vecin, au oare-cari drepturi de pășunat acolo pentru oile, cu cari acasă n'ar putea ca să existe.

Ș'apoi sincer vorbind, cine e de vină dacă aceia îl iubesc mai mult ca iubiiții noștri compatrioți, cari vecinic îl fericesc cu proiecte și reforme de legi, a căror roade binefăcătoare însă înzadar le căutăm. Dar păcat de atâta vorbă căci și în cazul acesta ca de regulă în partea preponderantă a ziarelor maghiare, minciuna și-a dat mâna cu neștiința și amândouă cu răutatea.

— **Dare asupra automobilelor.** În fine și în Austria se vede, că bat alte vânturi, de când cu regimul votului universal.

Anume e vorba de introducerea unei dări asupra automobilelor.

— **Banca națională a României.** Cu începere dela 27 Oct. 1907, Banca a ridicat taxa scontului la 8 procente și dobânda împrumuturilor contra depozite la 8 și jum. procente.

— **Șovinism.** Cea mai nouă dovadă de șovinism și de lipsă de cunoștințe ne dau scriberii perciunați dela fițuica „A Nap“.

Anume mai zilele trecute a publicat un bilet scris în limba germană, care se folosește pentru adunarea banilor în piața Bisericii-Albe, Eri însă publică următorul:

Standgeld bezahlt.

Nagyszentmiklós.

Și face un comentariu interesant de tot. Se întreabă „ridactării“, unde suntem în ce țară?

Deplâng apoi soarta pe care trebuie s'o îndure națiunea în timpul glorioasei domnii a coaliției, adică frumoasa comună Sânt-Miclăuș se conduce în limba germană. Cât șovinism și câtă lipsă de cunoștințe. Mai întâiu zevzecii dela „Nap“ nu știu, că părțile acelea, unde e Biserica-Albă și Sânt-Miclăușul sunt locuite de alte nații, nu știu că p'acolo înzadar te uiți după împănați deia cu pinteni și focș și după perciunați în halate. că nu-i vezi.

— **Iar străinătatea!**... Li-s'a pornit rău „patrioților“ maghiari. Agiul reputației lor în străinătate s'a devaluat cu totul. Ziarele ungurești strigă ghivalt, semnalând o nouă primejdie, anume o carte, care poartă titlul: „Götzendämmung, ein Kulturbild von * * Akademischer Verlag, Wien, Leipzig“. „Pesti Hirlap“ are precauțiunea să spună numai, că publicațiunea dă o caracterizare lucrurilor din Ungaria privindu-le din punctul de vedere al naționalităților. Atâta vezi bine, e de ajuns ca să se verse foc și pușcicioasă.

— **15 morți. Mai mulți răniți.** Spiritul de gheșeftărie necinstită și goana nebună după câștig și-a secerat iarăși victimele sale între niște împrejurări nu se poate mai detestabile.

Cincisprezece inși au plătit cu viața neglijența unui antreprenor!... Lucrul s'a întâmplat în Oradea-mare cu ocaziunea unei zidiri de case. Antreprenorul, ca să poată băga cât mai multe miuțe în pungă, nu mult și-a bătut capul cu solidaritatea construcției ci a lăsat să fie cum o fi.

Astfel să explică faptul, că columna, pe care avea să se razime întregul etaj, — în loc să fie construită din beton, a fost construită din cement.

Aceasta a fost cauza imediată a nenorocirii. Zadarnic le-a atras inginerul orășenesc atențiunea, asupra acestei colonne, că zidirea ar trebui oprită, căci e pe cale de a se dărâma,

I-s'a răspuns însă, că nu e cu cale a i-se face neplăceri antreprenorului.

Urmarea acestei neglijențe condamnabile a fost că zidirea într'adevăr s'a surpat îngropând sub ruine 15 muncitori și cauzând o mulțime de răniți. Au fost scoși de sub ruine următorii morți: Luiza Fiț, văd. Gavrilă Moșa, Eva Negru (care ca Duminecă era să-și sârbeze cununia. Aceeași soartă a avut-o și mamă-sa Floare Negru, Ioan Ionaș, Ioan Covaci, Alexandru Balogh, Pavel Gliță, nevasta lui Ioan Radu și Stefan Necuța, cari după-cum se vede au fost aproape cu toții ori chiar toți români.

— **Kardosiade.** În săptămâna trecută s'a făcut arătare contra lui Kardos Árpád fostul contra-candidat al părintelui Lucaciu la Be-

iuş, că ar fi falsificat acte şi ar fi comis înşelătorie. Arătarea s'a făcut de avocatul Ráth Endre deputat, în numele unui Tazsiló Ekhardt, fost ofiţer.

Kardos a plănuit înjghebarea unei societăţi pe acţiuni ca fabrică pentru tăerea şi zdrobirea cartofilor. Pentru scopul acesta l'a înduplecat pe Ekhardt să participe la fondarea fabricii cu acţiuni în valoare de 30 mii coroane. Ekhardt i-a dat o poliţă, pentru a cărei asigurare sa şi făcut întabulare pe imobilele lui. Mai era în plan, că Ekhardt va mijloci şi o subvenţie grasă dela guvern. Tot planul însă n'a succes şi societatea n'a putut să înceapă activitatea. Ekhardt şi-a cerut îndărăt poliţa, lucru pe care Kardos l'a refuzat să-l facă.

În urma acesteia Ekhardt, prin avocatul său deputatul Ráth a făcut arătare la poliţie contra lui Kardos.

Afacerea aceasta însă nu s'a continuat, căci Pál Zsigmond avocatul lui Kardos a stăruit pe lângă Ráth avocatul lui Ekhardt pentru împăcare, fapt ce s'a împlinit restituind Kardos poliţa lui Ekhardt. Eckhart a revocat acuza.

Despre cazul acesta interesant s'a vorbit mult şi în parlament. Acuma îşi dă arama pe faţă fostul candidat patruzecişoptist al Beiuşului.

— Acasă. Cetim în „Drapelul“: Luni, seara ne-a sosit al doilea din întemniţării noastre, D-l Corneliu Jurca, împlinindu-şi în temniţa statului din Seghedin osânda de 8 luni câtă i-s'a măsurat pentru articolii «De mortuis» publicaţi în Septembrie 1904 în ziarul nostru. Un număr mare de prieteni, soţi de luptă şi aderenţi i-au ieşit în cale spre întâmpinare la gară. Poliţia noastră a avut de astădată bunul simţ de a nu se prezenta la faţa locului. Ordinea şi liniştea n'a fost prin nimic tulburată. Cordiala revedere a fost mişcătoare. Mare ne-a fost bucuria văzând pe iubitul nostru soţ de muncă şi jertfă voinic, neînfrânt şi în plină putere. Ne-a adus ştiri bune şi dela al treilea, dela diaconul nostru Mihail Caspar, care mai are 19 zile de petrecut la Seghedin. În dimineaţa zilei de 1-ma Decembrie t. n. va fi şi el liber. În lung şir — bărbaţi, femei, tineri, bătrâni şi copii, — am petrecut pe cel pus în libertate până la locuinţa sa din strada Timişoarei. Aici apoi s'a respirat mulţimea fără nici un incident.

Bine ai venit iubite acasă, în mijlocul celor tăi, cari cu mult dor te-au aşteptat şi a căror dragoste nefăţărită să-ţi fie mângâiere pentru cele ce ai suferit!

X E esch să isomnia, dacă se va purta crucea dublă electro-magnetică B. R. Nr. 86.967, inventată de domnu Albert Müller, Budapesta, Vadász-u. V/25, Nr. 34 V, ceea-ce adevereşte şi scrisoarea următoare: Prea Stimat dle Müller! De curând am comandat la dvoastră crucea dublă electro-magnetică R. B. Nr. 86967 pe seama cumnatului meu Carol Weber, asupra căruia a avut un asemenea efect, că după o folosinţă de câteva zile bolnavul s'a simţit mult mai bine, respiraţia îi era mai regulată şi insomnia a dispărut cu totul. Văzând acest efect miraculos al crucei. Vă rog să trimiteţi una şi pentru mine şi una pentru soţia mea. Buderfalva, 29 Februarie. Cu deosebită stimă: Matei Schrei.

Bibliografie.

A apărut Nr. 11 (Anul III) din «Economia», foaie economică ilustrată, cu următorul cuprins: Lipsa de nutreţ. Pomăritul. Informaţiuni: Pădureţi de vinzare din grădinele statului; Băncile populare din România; Curs de viuerit; Favor pen-

tru transportul sămânţei de sămănat; O deciziune meritorică în afacere economică; Distribuire de plante pentru plantaţiuni silvice; Transportarea cucuruzului nou; Pentru a combate lipsa de nutreţ; Deciziune meritorică referitoare la falsificarea laptelui; etc. Varietăţi număroase şi de interes. — Acest număr al «Economiei» e bogat ilustrat. Foaia apare lunar în Caransebeş sub redacţia magistrului silvanal Alexandru Diaconovich. Abonamentul pe an 4 coroane; pe jumătate an 2 coroane. Pentru România 5 lei pe an.

ROMANUL „LUPTEI“.

SEMNUŢI CELOR PATRU

de CONAN DOYLE. (2)

(Urmare).

— Bine, dar gândeşte-te la cheltuieli! Să admitem chiar, că acţiunea creierilor e mai vie, e totuşi un procedeu anormal, bolnav, care cere un schimb de materii mai potenţat şi va avea drept urmare o slăbiciune generală. Şi d-ta ştii bine, ce reacţiune tristă te cuprinde după aceste experimente. Într'adevăr jocul acesta te costă mult. De dragul unei plăceri trecătoare rişti pierderea calităţilor mari, cari le ai. Nu numai ca prieten, ci şi ca medic ţi le spun aceste. Cumpăneşte bine cuvintele mele!»

Nu părea să se fi supărat. Răzîmându-şi coatele de speteaza scaunului, îşi împleti mâinile ca un om, care se porneşte să vorbească.

«Spiritul meu se revoltă împotriva neactivităţii. Dă-mi o problemă, dă-mi să descifrez oea mai grea scrisoare secretă, să descurc cazul cel mai încurcat. Atunci mă simt acasă şi mă pot lipsi de orice ingrediente. Mie mi-e greaţă de monotonia vieţii de toate zilele; eu am nevoie de iritaţie spirituală. Acesta e motivul, că mi-am ales o carieră specială, sau mai bine zis, mi-am creat-o. Căci eu sunt unic în felul meu.

— Unicul detectiv, care nu e în serviciu? — l-am întrebat neîncrezător.

— Unicul detectiv fără slujbă, unicul detectiv-sfetnic! — răspunse Holmes. — Eu sunt în chestiunile aceste forul cel din urmă şi cel mai sigur. Când Gregson, sau Lestrade, sau Athelney Jones nu mai ştiu încătrău — ceace, în treacănt fie zis, e regulă — se adresează mie. Eu analizez faptele în calitate de cunoscător şi-mi dau părerea în calitate de specialist. Numele meu nu se publică în gazete, eu nu cer nici o recunoştinţă. Munca în sine, plăcerea de-a avea pentru talentele mele un teren de activitate corăspunzător — îmi sunt răsplata cea mai dulce. — De altminteri, nu sunt de tot necunoscut; micile mele lucrări se traduc chiar şi în limba franceză.

— Micile lucrări?

— Cum, nu ştii de ele? — îmi zise el zîmbind. — Tratează chestiuni tehnice. Uite, aici am un studiu despre «Diversitatea între cenuşa ţigărilor». Inşir 140 de speţe de ţigări de foi, ţigări de hârtie şi tutun, a căror cenuşe se deosebeşte una de alta cum se învederează din tabloul anexat. Înaintea judecătorilor, faptul acesta de multe ori e de cea mai mare importanţă. Dacă spre pildă se poate constata că o crimă oarecare a fost săvârşită de un om care a fumat o ţigară din India, câmpul cercetărilor se reduce. Pentru ochii unui om cu experienţe pe acest teren, deosebirea între cenuşa neagră a unei ţigări de Trichinopoly se deosebeşte de cenuşa albărie a tutunului Bird-Eye ca o căpăţână de varză de un cartof.

— Ai o genialitate deosebită pentru lucrurile secundare! — i-am observat eu.

— Ştiu să descoper importanţa lucrurilor. — Aici spre pildă am un tratat despre urmele paşilor şi câteva note despre ipsis, ca materie pentru conservarea acestor urme. O altă lucrare: despre influenţa meseriei asupra formei mânilor, cu reproducţii cari ne arată mâinile unui corăbier, măsar, tipograf, ţesător şi acoperitor de case. Toate aceste sunt de mare interes practic pentru un detectiv, mai ales când e vorba să constăţi identitatea unui cadavru sau să descoperi trecutul unui criminal. — Dar, poate te plictisesc cu aceste amănunţi.

— Dimpotrivă. Mă interesează mult, mai ales de când am avut prilej să mă conving despre folosul lor practic. Ai pomenit ceva şi despre observări şi deducţii. Aceste două lucruri nu sunt în ultima analiză identice?

— Hîm, — cu greu!».

Holmes se întinse în fotoliu şi începu să sufle rotocoale de fum albastru în aer.

«Observarea îmi dovedeşte spre pildă că azi dimineaţă ai fost la poştă din strada Wigmore, iar deducţia logică îmi spune că ai fost acolo pentru a expedia o telegramă.

— Foarte bine, ai ghicit de minune. Dar cum, păcatele mele, ai ajuns să afli lucrurile aceste? Gândul să mă duc la poştă îmi venise deodată pe drum şi eu n'am pomenit nimănui despre lucrul acesta.

— E un lucru ridicol de simplu! — îmi răspunse el, satisfăcut pe deplin văzând uimirea mea. — Cazul acesta poate să ne serviască pentru a stabili graniţele observării şi ale deducţiei. Observarea îmi spune că o mică bucată de pământ roşiatic s'a lipit de talpa ghetei d-tale. În faţa poştei din strada Wigmore chiar acum se repară trotuarul şi pământul e aruncat grămadă, înaintea intrării. Acest pământ are o culoare specială, roşietecă, cum — pe cât ştiu eu — nu mai e pământ în apropiere. Aceasta e observarea. Restul e deducţie.

Pošta Administraţiei.

1925. Abonamentul a expirat în 1 Septembrie.

D-lui Ioan Savu în S. Cu plăcere, dar nu ştim cine are lipsă. La caz, dacă se va face întrebare, atunci bucuros Vă recomandăm.

D-lui Petru Toma în K. Am primit suma de 10 cor. Rugăm mai 2 cor. şi atunci sunteţi achitat până la finea anului.

D-lui Demetriu Cionca în B. Până la finea anului mai datorăţi cu 7 cor.

D-lui Pavel Butcur în B. Pre-cum se vede, n'aţi citit, cu atenţiune anunţul de ne scriaţi. În anunţ nu se zice, că ar avea lipsă cineva, ci că un respectiv caută post.

Economie.

Convenţia comercială cu Serbia. Am scris în mai multe rânduri, că negocierile pentru încheierea convenţiei comerciale cu Serbia întâmpină mari greutăţi, în deosebi din partea delegaţilor guvernului ungar.

Acum, după-cum se vesteşte din Viena, era primejdia, ca negocierile să se întreprună. Guvernul ungar voinde a evita aceasta, s'a văzut constrâns a ceda încăţva din pretenziuni şi a concede importul din Serbia a unui contingent hotărât de vite vie. Delegaţii Monarhiei noastre cer în schimb împlinirea din partea Serbiei a tuturor pretenziunilor guvernelor din Austria şi Ungaria.

Cu toate acestea, după-cum se vesteşte în momentul ultim din Viena, nu e nădejde, că negocierile vor duce la bun sfârşit, deoarece guvernul Serbiei a denegat împlinirea pretenziunilor delegaţilor Monarhiei noastre.

